

✎ **Locotenent-colonel Dan GîJU**

dangiju@presamil.ro

La finele lui decembrie abia trecut, dintr-un „săptămânal de tranziție” cu tirajul – interesantă coincidență! – cât al *Observatorului* nostru, dar dublu ca preț de vânzare per exemplar, mi-a sărit în ochi ditamai titlul unui interviu acordat de Florin Iepan, care declamă scurt, precis, incitant: *Pregătesc un film despre masacrul românesc de la Odessa*. Și pe final, după ce comentează, printre altele, de pildă, despre TVR că este subordonată politic și că pe nimeni nu interesează performanța atâta timp, cât instituția servește interesele politice ale momentului, domnul Iepan – „unul dintre primii producători români independenți specializați în filme documentare și programe TV și autorul filmului documentar *Născuți la comandă. Decreștii*” (am citat din scurta prezentare făcută în preambulul interviului cu pricina) – detaliază că pelicula aceasta, aflată în fază de pregătire, deocamdată, va trata *masacrul de la Odessa, din 1941, când armata română a ucis, într-o singură zi, aproape 20.000 de civili din ordinul mareșalului Antonescu. Este, probabil, apreciază distinsul producător român independent, specializat în filme documentare, ziua cea mai întunecată din istoria recentă a poporului român*. Și adaugă ironic: *Proiectul și-a început existența pășind cu dreptul deoarece, ca multe alte filme românești de mare succes și de dată recentă, a fost și el, la rândul lui, respins de Centrul Național al Cinematografiei, în 2006*.

Cenușă în cap și revanșă

Deci, carevasăzică, așa... Nu este suficient că există o sumedenie de căpușe care ne taie craca de sub picioare, și tot pe banii noștri, mai trebuie să plătim și pentru a ni se turna cenușă în cap. I-aș fi înțeles indignarea, ironia mai mult sau mai puțin extrafină, pledoaria beton și toate celelalte replici de regizor în căutarea succesului profesional de care are parte, iată, Cristian Mungiu, dacă ar fi propus un film documentar în viziune proprie despre masacrele ungurești de la Ip, Trăzne, Moisei și celelalte, de pildă, „derulate” tot cam în aceiași perioadă istorică pe care o vizează dumnealui. Sigur, filmul cu *Odessa*, înțeleg, este abia în stadiu incipient, n-ar fi exclus să-l judec greșit, fapt pentru care sunt gata să-mi fac *mea culpa*. Zic n-ar fi exclus să greșesc întrucât, provenind din cu totul altă branșă, poate să-mi scape oricând vreun detaliu, ceva, cum ar fi, să admitem, noile strategii de obținere a succesului și, desigur, a banilor în industria cinematografului, care pot avea ca punct de plecare tocmai strania bătaie a acestui vânt turbat-înșelător al globalizării, primele rezultate televizate arătând deja că lupii au început să fraternizeze cu mieii și ereții cu puii de găină. Ceea ce, firește, o să ducă până la urmă la „legalizarea” ca normale și a altor gesturi considerate ca anormale până deunăzi, cum s-a întâmplat și cu homosexualitatea, nu? Ca atare, n-ar fi exclus, zic și eu, ca vreun eventual film documentar despre masacrul de la Ip și Trăzne să fie deja antamat de omologii maghiari ai domnului Iepan, în acest caz, evident, făcând inutilă orice inițiativă românească în domeniu, nouă nemairămânându-ne să ne ocupăm decât, eventual, de propriile crime comise într-un război din care, oricum, ieșind învinși, am plătit despăgubiri până și pentru ultimul fir de praf adus din stepa calmică pe talpa opincii soldatului român. Indiferent cum s-ar petrece lucrurile, sunt sigur că acest derapaj tactic cu efect garantat la publicul gură-cască îi va da câștig de cauză domnului Iepan, aducându-i o groază de premii, după cum i-a adus și finanțare – că altminteri nu s-ar fi apucat de făcut declarații la ziar, nu? –, chiar dacă instituția incriminată i-a întors spatele. Dar nu îl invidiez.

Ziceam, însă, că nu ar fi exclus ca mâine-poimâine, în loc de *Trianon*, să văd la televizor, poate chiar la cinema, vreo ispravă a regizorilor de film din Ungaria despre holocaustul comis de trupele Regimentului 201 Motorizat Budapesta, împreună cu unii localnici maghiari și însoțiți de membri ai organizației *Nemzetorseg*, în noaptea de 13 spre 14 septembrie 1940, în comuna Ip din județul Sălaj, precedat de torturi și violuri, când inclusiv copiii români au fost sfârtecați cu baionetele. Până una-alta, însă, spre deosebire de domnul Iepan, istoricii, scriitorii și, nu mă îndoiesc, artiștii de dincolo de Tisa trag spuza pe turta lor, cum este încă normal, de altminteri. Și iată ce spune, de pildă, Alain DuNay, în cartea sa *Români și maghiari în vârtejul istoriei*, 2001, Editura *Matthias Corvinus*, Buffalo-Toronto, despre episodul Ip, respectiv Trăzne: *...În timpul administrației militare maghiare din Ardealul de Nord au avut loc, din exces de zel, numeroase acțiuni antiromânești nedorite, uneori chiar în contra voinței guvernului ungar. Astfel, de pildă, au fost siliți să plece intelectuali români, pe care premierul Teleki a vrut să-i cheme deputați în parlament (Erdély rövid története [Scurta istorie a Ardealului] 597). Asupra armatei ungare de ocupare s-a tras din pândă în două comune, Ip și Trăzne, iar soldații și-au luat revanșa, după date românești cu 157 de morți (Teroarea horthysto-fascistă, 1985, 74). Orice armată se răzună crâncen pentru toate atacurile din pândă împotriva sa – astfel, de exemplu, [în ce privește] armata română în 1940: la 2 iulie, Președinția Consiliului de Miniștri a emis un anunț, în care se spune, că în caz că se trage asupra soldaților germani sau români, "pentru omorarea fiecărui soldat german sau român vom executa 50 de evrei - comuniști" (Martiriul, 101). Sigur, ca o scuză pentru modul cum s-a comportat armata maghiară în Ardealul ocupat, DuNay – de parcă ar fi frate bun cu domnul Iepan – nu se sfieste să pareze, prezentând cu lux de amănunte acțiunile „represive” ulterioare, dincolo de Nistru, ale armatei române. Și, colac peste pupăză, de parcă nu ar fi suficient că trag toți din toate părțile în soldatul care a luptat pentru eliberarea Basarabiei, se mai găsește câte „unul dintre primii producători români independenți specializați în filme documentare” să pună la cale încă un foc de petarde. Doamne ferește, nu îl acuz! E dreptul lui, doar de aceea ne-am zburciat în decembrie 1989 să reintrăm în economia de piață. Dimpotrivă, abia aștept un astfel de film, că sigur va fi difuzat la oră de vârf pe toate canalele. Uite-așa, vom mai vedea și noi filme cu militari români la ore rezonabile. Plus că, nu se știe, poate se vor lua și nisaiva măsuri de resuscitare a Studioului Cinematografic al Armatei, că precis vor mai fi atacuri de genul acesta la imaginea ei. Și, cine să i-o apere? O singură nelămurire am, totuși: Dacă TVR-ul face jocul politicianilor de moment, cum se plânge distinsul nostru producător de film, Domnia Sa pe al cui îl face? Că pe al românilor în mijlocul cărora trăiește sigur nu.*

Vă semnalăm apariția ultimului număr al revistei Parașutiștii, buletin al Școlii de Aplicație a Forțelor pentru Operații Speciale General-maior Grigore Baștan din Buzău. În același context supunem atenției editorialul Tradițiile și simbolurile – un moft, o proiecție a colonelului Vasile CERBU, comandantul instituției.

LA RĂSCRUCÉ

Cam prin acest anotimp, în urmă cu 36 de ani, trăiam stresul opțiunii în viață. Nu știam prea multe la 14 ani. Aveam părinți, rude, vecini de care despărțirea, în mintea copilului din mine, ar fi fost dezastrul pe pământ. Trebuia să decid, precum Nicolae din Siliștea Gumești, încotro voi pleca de-acasă.

Acasă, într-un sat din ținuturile Gorjului, nu prea aveai unde te duce. La începutul anilor '70, apăruse mirajul lignitului și... cam atât. N-a fost să ajung miner. Tata, proaspăt pensionar, nu avea bani pentru internat la liceu, și am plecat, astfel, cu teniși de Drăgășani în picioare și cu un geamantan din carton nou-nouț, la Liceul militar din Breaza.

Așa se face că, acum, mă aflu aici, în uniformă, alături de dumneavoastră. Celelalte repere s-au adăugat aproape singure: Școala de ofițeri de infanterie la Sibiu, repartiția la Craiova, șase ani de navetă săptămânală, la București, timp în care am urmat cursurile facultății de ziaristică, și 12 ani de gazetar în presa militară centrală, presărați și ei cu viața trăită la canal, pe șantierele economiei naționale, au mai fost zilele din decembrie 1989, și zilele de după aceea, luminița de la capătul tunelului, mereu speranța de mai bine, dughenizarea spiritului și efectul Caritas, intrarea în NATO și în Europa, învățând relații publice și sensul comunicării moderne, într-o armată căutându-și ani la rând identitatea sub imperiul năucitoare tranziții.

Acum, după 36 de ani, trăiesc o altă răscruce. Momentul opțiunii mi l-am pregătit însă din timp ca să nu mă gândesc la regrete.

✎ **Colonel (r.) Ion Al. RONCEA**

În viață, avem timp pentru toate: ambiții, orgolii, medalii, zile cu zâmbet, soare cu dinți, așteptarea unor coeficienți mai mari la salariu.

Octavian Paler, la senectute, scria undeva:

Avem timp pentru toate... Să dormim, să alergăm în dreapta și stânga, să regretăm că am greșit și să greșim din nou, să-i judecăm pe alții și să ne absolvim pe noi înșine, ... avem timp să facem proiecte și să nu le respectăm, ... avem timp pentru ambiții și boli, să inovăm destinul și amănuntele, ... avem timp să ne facem prieteni, să-i pierdem, ... avem timp să primim lecții și să le uităm după aceea, avem timp să primim daruri și să nu le înțelegem. Avem timp pentru toate.

Am învățat că nu este întotdeauna de ajuns să fii iertat de alții, câteodată trebuie să înveți să te ierți pe tine însuși, am învățat că indiferent cât de mult suferi, lumea nu se va opri în loc pentru durerea ta, am învățat că doi oameni pot privi același lucru și pot vedea ceva total diferit, am învățat că nu trebuie să te compari cu ceea ce pot alții mai bine să facă, ci cu ceea ce poți tu să faci, am învățat că este prea greu să-ți dai seama unde să tragi linie între a fi amabil, a nu răni oamenii și a-ți susține părerile. Am mai învățat că trebuie să te desparti de cei dragi cu cuvinte calde...

Câtă dreptate avea Paler!

Le-am învățat pe toate acestea și mă simt mai bogat. Plec cu ele într-un geamantan sentimental, așa cum am intrat pe poarta liceului militar. În geamantan, câteva poze, două trei insigne, două trei diplome, onoare, atâta câtă este, ceva medalii și restul... memoria anilor petrecuți alături de dumneavoastră, de vremuri cu ceață, soare cu dinți sau zile cu zâmbet. Aceasta este declarația de avere pe care n-am s-o public pe internet.

Când or să m-apuce nostalgiile o să dau telefon și o să întreb, fără să aștept neapărat un răspuns. Spuneți-mi, domnilor, și mie, ce mai e prin armată. Asta și pentru că s-ar putea ca, imediat cum ies pe poartă, parola cu care de ani de zile accesez revista presei să nu mai fie validă.

Cine vrea să mă vadă, îl invit la următoarea mea viitoare adresă.

Ce vreau să fac acolo... Copii am, am și nepot. Pomi am sădit la vârstă când am fost făcut pionier de frunte.

O casă n-am putut să construiesc până acum. Vreau să-mi fac o casă. Sper să pot ajunge cu ea la acoperiș, fără să mă plouă prea tare tranziția cursului euro și scumpirile recent anunțate. Să-mi țineți pumnii.

Am onoarea să vă salut!